

АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

ОЛЕКСАНДР СОЛТИК

Національний університет фізичного виховання і спорту України.

Одними із центральних теоретичних і практичних проблем вдосконалення сучасної вищої освіти та одним із шляхів впровадження у життя Цільової комплексної програми “Фізичне виховання – здоров’я нації” – стає побудова моделі діяльності викладача з фізичного виховання.

Важливість цього напрямку стає все більш актуальним у зв’язку з глибокими змінами у соціально-економічному житті країни, загостренні екологічної ситуації, що має значний вплив на здоров’я людини. Зниження фізичного навантаження, різке зростання інформаційного потоку і психічного напруження, навіть природні катаклізми призводять до погіршення здоров’я, зниження імунітету, омолодження багатьох хвороб.

У цих умовах підвищення якості підготовки фахівців з фізичного виховання сприяє покращенню навчально-виховного процесу у даній сфері, і як наслідок, стає одним із ефективних засобів протидії вище вказаним негативним факторам.

Більшість дослідників у моделюванні діяльності фахівця з фізичного виховання визначають два типи моделей: модель діяльності фахівця та модель підготовки до даної діяльності.

Особлива увага з боку науковців спрямована на розробку моделей першого типу, які є головними і які стають відправною точкою для подальшого моделювання процесу підготовки фахівців.

Слід зазначити, що незважаючи на велике значення цього напрямку, на сьогодні проблема побудови моделі діяльності викладача з фізичного виховання вивчена недостатньо. Досі не знайдено єдиних підходів до конструювання моделі діяльності фахівця даної кваліфікації.

Враховуючи те, що більшість викладачів з фізичного виховання вищих навчальних закладів одночасно є і тренерами з окремих видів спорту, то системоутворюючим фактором у побудові даної моделі є тренерсько-викладацька діяльність.

Більшість науковців намагаються підійти до розв’язання цього завдання, вивчаючи педагогічні, психологічні, психолого-педагогічні особливості прояву даної діяльності.

Так, П.В.Красавцев визначив педагогічну модель діяльності викладача з фізичного виховання, яка містить у собі характеристику головних виробничих функцій. Дана модель складається з трьох тісно пов’язаних між собою етапів: підготовчого, виконавчого і контролюючого [3]. Підготовчий етап діяльності викладача спрямований на забезпечення умов її здійснення і вироблення оптимального професійно-педагогічного рішення. Виконавчий етап являє собою процес досягнення фахівцем конкретних педагогічних завдань. Контролюючий етап являє собою діяльність викладача, яка спрямована на аналіз і оцінку результатів педагогічного процесу і при необхідності – на вироблення нового професійно-педагогічного рішення.

С.Ф.Тимченко та ін. розробили структурну модель діяльності викладача з фізичного виховання вищого навчального закладу. В основі побудови зазначеної моделі є детальний перелік робіт, які формують діяльність викладача. Вона складається з восьми блоків, кожному з яких належить свій вид роботи, зокрема: навчальна робота; методична робота; науково-дослідницька робота; організаційно-методична робота; масово-оздоровча; фізкультурна і спортивна робота; виховна робота; підвищення кваліфікації; суспільна та інші види робіт [5].

Вивчаючи діяльність фахівців з фізичного виховання в системі освіти, А.І.Ісмаїлов у складі моделі виявив інші компоненти. Так, на думку автора, у моделі діяльності фахівця містяться: деталізований перелік вимог до професійних якостей, вмінь, навичок і способів діяльності, якими повинен володіти фахівець. Крім того, модель діяльності фахівця повина мати не тільки констатуючий характер, але й бути прогностичною, враховувати перспективи, тенденції розвитку у даній сфері (2).

Н.Н.Волков та ін. визначили модель діяльності спеціаліста професіонала з фізичної культури і спорту, яка складається з трьох окремих блоків:

- структурна схема досвіду професійної діяльності;
- система функцій, які реалізує фахівець у процесі педагогічної взаємодії зі студентами;
- блок професіоналізації особистості.

Перший блок містить у собі: 1) професійно необхідні знання; 2) досвід здійснення професійної діяльності; 3) творчий досвід фахівця; 4) досвід емоційно-ціннісних відносин.

В системі функцій було виділено сім її складових: організація, спостереження, стимуляція, оцінка, демократизація, корекція і виховна робота. У третьому блоці були визначені головні професійні риси особистості фахівця (1).

Інший підхід до моделювання діяльності фахівця з фізичного виховання використав Г.В.Ложкін. У роботі (4) модель діяльності представлена у вигляді хронологічної послідовності активних дій і пауз. Дана модель складається з трьох основних компонентів: професійний регламент, професійний темперамент, діахронічний профіль діяльності.

Таким чином, проведений теоретичний аналіз робіт, що присвячені проблемі викладання діяльності викладача з фізичного виховання дозволяє констатувати такий факт. Вказані вище, та багато інших моделей діяльності фахівців даної кваліфікації мають в більшості описовий характер діяльності, в яких окреслені їх головні характеристики. В основі побудови моделей є визначення функцій, детальний перелік яких ведеться шляхом безпосереднього поелементного опису дій фахівця, доповнення визначенням професійних якостей його особистості, і вимогами до необхідного рівня знань, та забезпечення необхідного фонду рухових вмінь і навичок. Що, по суті, є змістом зовнішньої (видимої) діяльності.

Між тим, відомо, що кожна професійна діяльність складається з двох сторін: зовнішньої (матеріальної, практичної) діяльності і діяльності внутрішньої (ідеальної, психічної). Виконання будь-якого цілеспрямованого руху, дії, або діяльності в цілому, відбувається завчасним формуванням ідеальної моделі виконання даного практичного завдання на внутрішньому (психічному) рівні.

Психічна сторона діяльності, в основі якої лежать образи та уявлення, виконує регуляторну функцію діяльності. Причому, повнота, сформованість образів і уявлень (регуляторів діяльності), стає однією із головних умов, що забезпечують успішну виконання професійної діяльності викладача. Тому, зазначене вказує на важливість психічної моделі фахівця даної кваліфікації з позицій її внутрішньої (психічної) побудови.

Зміщення акцентів з аналізу видимої сторони діяльності на аналіз психічних, регуляторних механізмів, стає найбільш перспективним напрямком, який у значній мірі повинен сприяти поглибленому аналізу професійної діяльності.

В результаті, отримані теоретичні та практичні дані можуть стати вирішальними в побудові моделі діяльності викладача фізичного виховання вищих навчальних закладів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волков Н.Н., Топчян В.С. Моделирование личности и деятельности тренера и совершенствование высшего физкультурного образования. // Теория и практика физической культуры. – 1989. - №10. - С.7-8.
2. Исмаилов А.И. О модели деятельности в системе образования. // Тезисы международной научно практической конференции. – Москва., 1999. - С.18-20.
3. Красавцев П.В. Модель будущей деятельности как основа профессионально – педагогической подготовки студентов институтов физической культуры. // Теория и практика физической культуры. – 1980. - №8. - С.43-45.
4. Ложкін Г.В. Психологічні резерви професійної підготовки вчителя фізичної культури. // Матеріали першої республіканської конференції. Підготовка спеціалістів фізичної культури та спорту в Україні. – Луцьк. – 1994. – С.29-31.
5. Тимченко С.Ф., Горбунов А.Я., Ващенко Н.Н. Модель деятельности преподавателя физического воспитания высшего учебного заведения. Методические рекомендации. - К., 1988. - 24 с.

ANALYSIS OF THE WORK MODEL OF PHYSICAL EDUCATION LECTURER OLEXANDER SOLTYK

National University of Physical Education and Sport of Ukraine.

Different points of view to the modeling of the work of physical education lecturer are analyzed in this article.

It should be observed that the outward side of the work which is the basis of these models construction is used while the inward conditions (which are the regulators of the work) are not considered.

ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ “ТОВАРИСТВА СПРИЯННЯ ФІЗИЧНОМУ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ” В М. ХЕРСОНІ

СВІТЛАНА СТЕПАНЮК

Херсонський державний педагогічний університет

Вивчення та всебічний аналіз культурної спадщини є важливим завданням української науки. Серед багатьох складових вітчизняної культури фізична культура залишається найменш дослідженою.

Наприкінці ХІХ – на початку ХХ століття українські території мали не однаковий статус, що і визначило специфіку розвитку української культури і фізичної культури в тому числі.

В багатьох містах України під впливом ідей П.Ф.Лесгафта відкрилися “Товариства сприяння фізичному розвитку дітей”.

В 1896 році група вчителів міста Херсона звернула увагу на відсутність правильного фізичного розвитку дітей і задумала створити в місті “Товариство сприяння фізичному розвитку дітей”, і майданчик для дитячих ігор.

Багато зусиль для цього доклав учитель Херсонської чоловічої гімназії Федір Федорович Індра. Протягом десяти років він був секретарем, казначесом, головою “Товариства”.

Двадцять сьомого квітня 1897 року в чотири години дня була відкрита арена, яка з перших днів свого існування завоювала симпатію у жителів міста, а особливо у дітей. Для впорядкування відвідувань майданчика дітьми, було розроблені правила користування ареною. Весь майданчик був поділений на п’ять частин:

1. найбільшу частину займали футболісти;
2. декілька менших були для рухливих ігор;